HET VRIJETIJDSMAGAZINE VAN EN VOOR AMELAND

de amelander

Boekpresentatie Retour Ameland in De Stelp

Interview met auteur Rita Knijff-Pot

In het jaar dat haar boek Spaans meisje op Ameland uitkwam, vertelde Rob Brouwer aan Aleida van der Laag van Boekhandel De Hoge Stoep dat hij graag in contact zou komen met auteur Rita Knijff-Pot. In de laatste twee oorlogsjaren was hij opgevangen in Hollum, het eiland waar zijn vaders familie woonde. De schrijfster zocht hem op, gewapend met opnameapparaat en notitieblok. Ze bleef urenlang luisteren en noteren, 's avonds stond zowel haar opnameapparaat als haar notitieblok vol. Het ontstaan van het boek Retour Ameland kreeg daarmee een directe grond, een reden om alsnog het verhaal, de herinneringen aan de oorlogstijd in het westen van Nederland en op Ameland, te vertellen. Rita Knijff-Pot bezocht zowel oorlogskinderen die op Ameland een veilige plek vonden als Amelander kinderen, bij wie ze op school zaten. De schrijfster: 'Ik wilde het verhaal vanuit deze kinderen vertellen'.

Joke Mosterman

In 2011 presenteerde u uw boek Spaans meisje op Ameland bij Primera in Buren, nu koos u voor Zorgcentrum De Stelp om op 24 maart uw boek te presenteren.

Net als bij Spaans meisje op Ameland heb ik de locatie opgezocht waar het boek zich afspeelt. Toen was dat Nes en Buren. Dit maal heb ik bij het schrijven van het boek bewust als locatie de andere kant, de westkant van het eiland, het dorp Hollum gekozen. Voor de presentatie koos ik het Zorgcentrum omdat een aantal van de mensen die ik interviewde, in De Stelp wonen. Ik kijk er met een warm gevoel op terug. Er waren zo'n dertig genodigden, onder wie zowel oorlogskinderen als eilandkinderen van toen. Het leek op een reünie, er was blijdschap om elkaar weer terug te zien. Ik heb aan iedereen die aan het boek heeft meegewerkt een exemplaar, gesigneerd met opdracht, cadeau gedaan. Daarmee gaf ik iets terug, als dank voor het feit dat ze mij hun levensgeschiedenis hebben toevertrouwd. Pieter Jan en Tineke Borsch en Jan Botte Wijnberg hoorden ook bij de genodigden. Pieter Jan hielp me op weg bij mijn zoektocht naar de oorlogskinderen en mailde me allerlei weetjes uit het verleden, Jan Botte

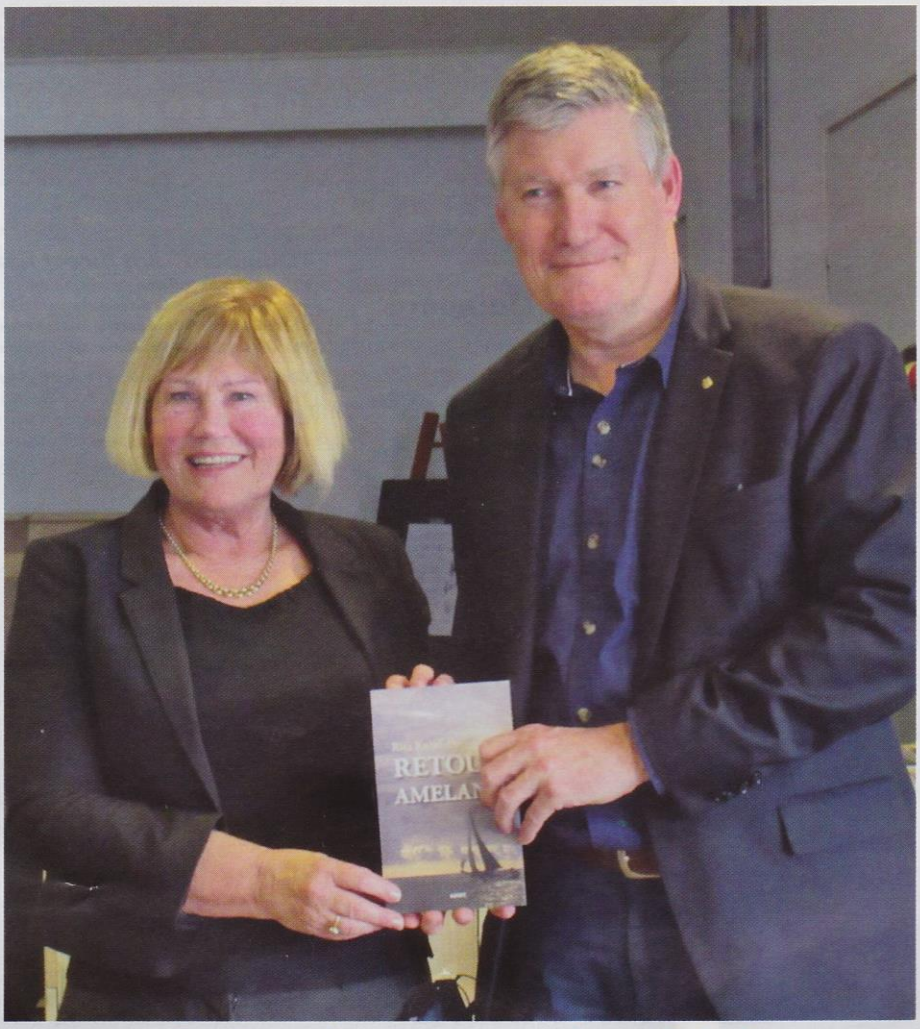

Burgemeester Albert de Hoop krijgt het eerste exemplaar van het boek Retour Ameland overhandigd door de schrijfster Ria Knijff-Pot.

den de kerken kindertransporten naar het noorden van Nederland en naar Ameland, waar het leven veiliger en er in ieder geval eten was. In het westen van Nederland werd dat een groot probleem in de loop van

NSB-burgemeester Bakker, die bij de Bevrijding van Ameland op 3 juni 1945 vervangen werd door burgemeester Walda, die aan de wederopbouw begon. (In de tijd van de asielzoekers was dit burge-

Wijnberg kon me met zijn uitgebreide fotomateriaal laten zien hoe het Hollum in de oorlog eruit zag en hoe men leefde. Ook van oorlogskinderen kreeg ik foto's toegestuurd en aanvullingen hierop van Pieter Jan en Tineke Borsch.

Het eerste exemplaar overhandigde u aan Burgemeester de Hoop? In uw toespraak vertelde u waarom:
Ameland kent een historie van gastvrije opvang. In mijn boek Spaans meisje op Ameland waren dat de Spaanse vluchtelingen die uit de Nederlandse ambassade in Madrid via Valencia verscheept worden naar Nederland. Om vervolgens, om vluchtpogingen tegen te gaan, in asiel te gaan op het eiland Ameland en pas terug mogen keren naar hun land als de Spaanse Burgeroorlog beëindigd is. In de Tweede Wereldoorlog organiseerde de oorlog en helemaal na de Spoorwegstaking waarop de Hongerwinter 1944-1945 volgde, die voor een mensonwaardig bestaan zorgde. Vrij recent is Ameland opvang geweest voor asielzoekers waar helaas in juli 2003 een einde aan kwam, omdat het COA, Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, besloot tot sluiting van de opvang op het eiland. De Amelanders waren bereid zeer ver te gaan voor deze mensen, en als het steunfonds geen geld meer kon geven, was de gemeente bereid zelf geld voor de opvang uit te trekken.
In al deze opvangen waren de burgemeesters bijzonder betrokken. Bij de Spaanse asielzoekers was dat burgemeester Bolomey, die in samenspraak met Den Haag een strakke regie hield, in het begin van de Tweede Wereldoorlog ook, totdat hij vervangen werd door de meester Roel Cazemier – JM.) In mijn boeken beschrijf ik hen.
Zo ontstond het idee bij mij de burgemeester van Ameland uit te nodigen voor deze boekpresentatie, omdat het om een stukje geschiedenis van Ameland gaat. Hij was blij met het boek. Dat bewijst maar weer, zo zei hij tegen de genodigden, hoeveel verhalen er over Ameland te vertellen zijn.

Robert, degene die voor u de aanleiding vormde om het verhaal Retour Ameland te gaan schrijven, had een mooie tijd op het eiland, hoewel er ook hier gebeurtenissen plaatsvonden, die een kind maar moeilijk kan verwerken.
Hij heeft het fantastisch gehad, kijkt erop terug als een mooie veilige tijd. Hij heeft er vrienden gemaakt, Ameland is zijn tweede thuis geworden. In Amsterdam had hij razzia´s meegemaakt, zijn vader

---

zat in het verzet, zijn zus kende Anne Frank, hij heeft de Jodenvervolging zien gebeuren. Hij is niet de enige, die na de oorlog met grote moeite afscheid nam van Ameland. Ik heb in het boek de levensverhalen beschreven. De oorlogskinderen groeien door het verhaal heen van kind naar jong volwassenen, naar oudere. Voor velen bleef het eiland een rol spelen in hun leven. Ook nu ze op hoge leeftijd zijn.

Wat me het meest aangreep, was het leven van de zusjes Sophia en Joan, dochtertjes van Joodse ouders.
Je zult er maar staan, als klein meisje, samen met je zusje, ieder met een touwtje met je naam om je nek in een rij van kinderen die ergens ondergebracht moeten worden. Na een lange, moeilijke reis naar een vreemd eiland. Nog niet zo lang geleden was hun moeder plotseling opgehaald en hadden de zusjes uren alleen gezeten in een leeg huis. Net voor acht uur, Sperrzeit, had Sophia, de oudste, bedacht om naar haar oom en tante dichtbij te lopen. Ze bleken er niet te kunnen blijven. Omdat het ook vandaag nog gebeurt, ook nu nog zijn er overal ter wereld oorlogssituaties, daarom besloot ik het verhaal van deze kinderen te vertellen.

Ondanks de geestelijke en soms lichamelijke littekens, hebben deze kinderen de oorlog overleefd. Ze kunnen terugkijken op een rijk leven.
Daar hebben we ook een Nobeltje op gedronken! We hebben het glas geheven op het verschijnen van het boek. Ik hoop dat dit boek ook z'n weg vindt naar jonge mensen, zodat ze zien hoe het was om als kind de oorlog en vijf jaar later de bevrijding mee te maken. Want de generatie die over de oorlog kan vertellen, zal dat niet lang meer kunnen doen. Ik was precies op tijd om hun verhaal te kunnen beschrijven.

Retour Ameland is te koop in de drie boekhandels op Ameland.
Uitgeverij Aspekt
ISBN 9789461536945
Paperback €18,95; pag. 299

Extra (niet in De Amelander): het signeren van exemplaren Retour Ameland door de auteur.